

LBRIS

We know

Gică Petrescu

MI SE SPUNEA SINATRA

convorbiri cu Fabian Anton

EDITURA VREMEA
BUCUREȘTI
2023

CUPRINS

Cântecele mele.....	5
I. Născut pe Calea Victoriei.....	7
II. De la Monsieur Glattauer la Celibidache.....	19
III. Jazz-ul Ghindă și debutul scenic	32
IV. Nicolaide.....	45
V. Cu Moscopol la cazinou	52
V. Maria Tănase.....	60
VI. La Gioconda	67
VII. Cu Malagamba prin Uniunea Sovietică	84
VIII. Întâlnirea cu Menuhin	100
IX. Cezarina	115
X. La Tănase.....	137
XI. Tabieturi.....	149
XII. Mi se spunea Sinatra	159
Vârsta mea.....	166
Discografie	168

I. NĂSCUT PE CALEA VICTORIEI

– Dragă, eu m-am născut în 1915. La data de 2 aprilie 1915.

– Zodia Berbecului...

– Da, Berbec sunt.

– Unde v-ați născut?

– Aici, în București.

Când tata a aflat că o să vin pe lume a reușit să obțină, printr-o cunoștință care, mai apoi, avea să joace un rol important în viața mea, un apartament mare, cum se cuvine, pe Calea Victoriei. Acolo m-am născut eu, pe Calea Victoriei.

– Mai există casa aceea?

– Mai există. Este lângă parcul Iorga și Palatul Ghica, vis-à-vis de Casa Vernescu, „Palace Casino” cum îi spune acum. Blocul ăla. Calea Victoriei 190. Noi locuiam la etajul doi iar la primul cat stătea prietenul acesta al tatălui meu.

Era o zonă de lux, casa aceea avea și ea o istorie foarte interesantă...

– De ce?

– Dragă, aia era una din casele lui Novian. Știi cine a fost Novian?

– Nu.

– Radu Novian² fusese un mare profesor de geografie la liceul „Matei Basarab”, prieten bun cu Petriceicu Hasdeu. Călătorise prin Norvegia, scrisese și o carte despre aventurile lui pe acolo³... Căsătorit cu Șerica Novian, o damă care era fiica boierului State⁴ și care devenise celebră în țara noastră după ce făcuse înconjurul mapamondului, filmându-și întreaga ispravă.

– Nici de ea n-am auzit... așa o chema, Șerica?

– N-ai de unde s-auzi. Gândește-te că ea avea vreo 70 de ani când eu abia împlinisem 20. O chema de fapt Severa dar toată lumea îi spunea „Șerica” (Severa – Severica – Șerica). După moartea lui Novian s-a recăsătorit cu Ștefan Sihleanu, „Patan” cum îl numeau amicii, director al Conservatorului și al Teatrului Național.⁵ Mult mai târziu am aflat că neamul lor, al Sihlenilor, se înrudea cu marea Marioara Filotti și cu familia Delavrancea.⁶

---

²Radu Novian (1853-1903), profesor de geografie la gimnaziul „Lazăr” și liceul „Matei Basarab” din București. Scriitor.

³ „Școala și Biserica în Norvegia. Conferință ținută la Societatea Geografică din București în seara de 9 Martie 1898 sub presidenția M.S. Regelui”, Imprimeria Statului, București, 1898.

⁴ Gheorghe Enache State (?-?), boier prahovean, proprietarul moșiei Ocina.

⁵ Ștefan Sihleanu (1857-14 octombrie 1923), profesor universitar, muzicolog, publicist, președinte al Ateneului Român. Director al Conservatorului și al Teatrului Național din București.

⁶ Severa Sihleanu (?-31 mai 1946) era sora colonelului Lupașcu, veteran al războiului din 1877, o altă soră a lor fiind soția scriitorului Barbu Ștefănescu-Delavrancea.

Mă rog... Casa aceea îi fusese dăruită de regele Ferdinand lui Novian, ca mulțumire pentru faptul că, pe la 1897, dusesse faima României tocmai în Svalbard. Iar Novian înființase acolo, în Calea Victoriei 190, Institutul Profesorilor Asociați, pe care-l și conducea.

Asta era la primul etaj, Institutul Profesorilor Asociați. Iar celelalte etaje fuseseră închiriate de Novian și de Manu, asociatul lui, Institutului Particular de Băieți, așa-numitul Liceu Modern, Institutului Franco-Român, condus de gazetarul și profesorul Lévêque, Institutului de Fete „Moteanu”, al fostului director al Băncii Țării Românești, C.C. Moteanu, la care activase cândva Goga și Panait Cerna și Federației Societății de Sport.

Era așadar un local destinat în special profesorilor, am copilărit printre ei, profesori de primă mână, cei mai buni din București și din țară. Augustin Scriban⁷ era acolo, predă limba greacă, Grigore Romano⁸ tocmai se întorsese de la studii, din Milano, și predă desenul, marele Marcel Brândză, directorul liceului, predă științele naturale⁹, I.S. Floru, chemat de la „Sfântul Sava”, predă

---

⁷ August Scriban (1872-1950), lingvist, licențiat în filologie și cu doctorat la Halle, în Germania.

⁸ Grigore Romano (1868-1917), pictor. A absolvit liceul la Iași și Academia de Belle-Arte din Florența (1889-1893), profesând apoi în orașele: Tulcea, București, Brăila și Turnu-Măgurele și stabilindu-se, în final, la Craiova, în anul 1907, unde a creat decoruri pentru Teatrul Național și unde a avut și cele mai multe expoziții personale (1910, 1914, 1916), pictând peisaje, portrete și naturi moarte.

⁹ Marcel Brândză (1868-1934), botanist.

istoria, Părintele Simeon Popescu, fostul și controversatul protopop al Sibiului¹⁰, preda religia...

Un loc în care tata, care era contabil la Poștă, în mod normal nu ar fi avut ce căuta. Dar a avut noroc cu prietenul acesta al lui, care mai apoi m-a ajutat și pe mine enorm, și uite așa a putut primi un apartament acolo.

– Mai știți cum îl chema?

– Pe cine?

– Pe prietenul tatălui dumneavoastră...

– Cum să nu? Era profesorul Haneș¹¹. Datorită lui, Comitetul Central al Direcțiunii Generale a Poștelor închiriasse un spațiu acolo și tata, care era

---

¹⁰ Pr. Simeon Popescu (1848-1919), profesor la Institutul Teologic-Pedagogic Andreian (1878-1883), preot la vechea catedrală și protopop al Sibiului (1883-1888). Într-o perioadă în care Sibiu devine centrul mișcării naționale ardelenice, Pr. Simeon Popescu, membru de bază al „tinerilor oțeliți” (activiști), grupați la ziarul *Tribuna* din Sibiu, intră în conflict cu gruparea pasivistă din jurul avocatului Partenie Cosma, directorul Băncii „Albina”, protejată de mitropolitul Miron Romanul (cumnatul lui Partenie Cosma). Vizibil deranjat de acuzele ridicate pe linia colaborării sale accentuate cu autoritățile timpului, în defavoarea românilor, mitropolitul Miron Romanul obține suspendarea temporară și apoi alungarea lui din eparhie. Profund afectat, acceptă bucuros să treacă munții și să contribuie la îmbunătățirea activității tinerei Facultăți de Teologie din București, la îndemnul lui Titu Maiorescu, ministrul Cultelor și Instrucțiunii Publice.

¹¹ Petre Haneș (1879-1966), istoric literar, doctor în litere (1920), profesor de limba română la Liceele „Matei Basarab” și „Mihai Viteazul” din București și la Seminarul Pedagogic din Capitală. A ținut cursuri libere la Facultatea de Litere din București.

angajat la Poștă, a profitat de asta și a reușit să obținem acel apartament.

Și, să nu uit, fiindcă tot ai adus vorba de casa aceea...

Aveam 8 ani când mă îndrăgostisem de o fetiță zburdalnică, ochioasă, pe care o tot vedeam când coboram scările. Era elevă la Institutul lui Moteanu, și mi se părea cea mai frumoasă fată din lumea întreagă deși, tot acolo, era elevă și Lily Delescu, aleasă mai târziu „Miss România”. N-am îndrăznit să-i vorbesc, doar o priveam cum pleca de la ore sau în scurtele pauze. Mulți ani mai târziu aveam s-o cunosc și să ne împrietenim. Era marea mea prietenă, actrița Dina Cocea. Ea era copila de 11 ani din visele mele...

De altfel și cu Lily Delescu, care era cu un an mai mare ca mine, am rămas prieten toată viața. Eu am îndrumat-o să apuce calea muzicii, fiindcă avea talent și era și frumoasă foc. Când, împreună cu Viorel Cosma și Erastia Sever, a compus „Lăsați-mă să cânt” mi-a arătat libretul și, fiindcă mi-a plăcut teribil, am prezentat-o lui Dendrino, care i-a compus pe loc melodia. A devenit imediat o operetă cunoscută în întreaga țară.

Țin minte că, prin anii 1940, chiar am înregistrat un disc cu ea la „Electrecord”...

– Cu Lily Delescu?

– Da. Avea ea o melodie, „Tu nu-nțelegi ce-mi cântă inima” și a ținut morțiș să o interpretez eu.

– Și melodia asta ați înregistrat-o pe disc?

– Da. Asta și încă una, un vals al lui Dendrino, „Să nu ne despărțim” îi zicea.

Mă rog...

Dar acolo, în Calea Victoriei, aveam niște vecini foarte interesanți...

N-am cum să-l uit pe minunatul și bunul meu prieten, baritonul Aurel Costescu-Duca¹², ce locuise un timp împreună cu mama lui, doamna Antonia, lângă apartamentul nostru. Cum n-o să-l uit nici pe domnul Panaitescu, care avea o impresionantă colecție de plăci de gramofon pe care mă lăsa să le ascult la celebrul lui „Phonos”, pe faimosul avocat Neguș, care mi-a îndrumat mai apoi pașii spre calea Facultății de Drept, ori pe doctorul Burcuș, care, până să se mute în Ploiești, a locuit tot lângă noi...

– Cum era Calea Victoriei pe atunci?

– Domnule, pe vremea mea Calea Victoriei însemna Bucureștiul.

Era cea mai importantă stradă a Capitalei. Gândește-te, avea peste 3 kilometri lungime, cred că e strada cea mai lungă din București. Înainte, până la războiul din 1877, i se spunea „Calea Mogoșoaiei” sau „Podul Mogoșoaiei”. Așa i se spunea inițial, de la vornicul Mogoș, legenda vornicului... O știi?

– Nu.

– O găsești în Alecsandri, el a tipărit-o. Era un vornic, Mogoș, cam glumeț de felul lui, care se căsătorise cu Stanca și care avea șapte cumnați. S-a văzut odată cu cumnații, chiar la Pod, „Podul Mogoșoaiei”, și le-a glumit că sora lor, Stanca, a fost răpită de turci și el a scăpat cu fuga. Iar ei i-au pedepsit lașitatea, fuga, cu moartea. L-au omorât.

---

¹² Aurel Costescu-Duca (1888-1955), bariton.

– Fără să știe că glumește...

– Fără să știe. L-au ucis acolo, lângă pod și de atunci i s-a zis locului ăla „Podul Mogoșoaiei”. Asta zice Alecsandri. Mă rog...

Apoi i-au schimbat numele în Calea Victoriei.

Mai aud pe câte unii astăzi că numele ăsta l-au dat comuniștii, că e dat de comuniști când s-au instalat la putere. Habar n-au... Așa s-a numit începând cu 1878, n-au nicio treabă comuniștii cu asta. Denumirea asta a primit-o în cinstea intrării armatei române biruitoare în Capitală, în octombrie 1878, după luptele din Bulgaria.

Gândește-te, pe Calea Victoriei erau cele mai importante puncte de atracție ale Bucureștiului. Palatul Regal, Prefectura Poliției, Legațiile, Societatea „Dacia Română”, Ministerul Cultelor, Ministerul Justiției, Clubul Regal, Junimea, Cluburile Liberalilor și Conservatorilor, Teatrul Național, Casa Capșa, Casa Lahovari, Mandi, Socecul... Toate erau acolo. Cele mai luxoase hoteluri, *Broft*, *Oteteleșan*, *Imperial*, *Hugues*, *Bulevard*, *Broft*, *Manu*, faimosul *Auxvilles de France*, celebrele „Fain” și „Jobin” sau *Frascati* și *Mme. Blanche*... Asta era Calea Victoriei.

Ce treabă aveau comuniștii cu astea? Comuniștii le-au distrus pe toate.

– Numai *Capșa* a mai rămas...

– Nici măcar ea. Este departe de ce era *Capșa* pe vremea mea.

Mă rog... Apoi ai mei s-au mutat într-o casă veche, pe strada Costa-Foru. Asta este o străduță vis-à-vis de biserica Popa Nan.

Țin minte, îmi povestea tata, că, fiindcă începuse războiul, mă încredințase Părintelui paroh de acolo și, cum se dădea alarma, că veneau avioanele să bombardeze, mă învățaseră să mă refugiez în subsolul bisericii. Acolo ne refugiam. De multe ori stăteam acolo ore întregi, până adormeam, iar a doua zi mă trezeau ai mei și urcam iar în casă.

– Vorbiți-ne puțin despre părinții dumneavoastră...

– Tata, Dumitru, ți-am zis, era funcționar la Direcțiunea Generală a Poștelor. Contabil. Tot bucureștean. Era fiul unuia dintre proprietarii celebrului magazin „La Vulturul de mare cu peștele în ghiare”, bunicul meu fiind unul dintre asociații lui Atanasiu¹³.

Țin minte că învățasem să cânt imnul lor când eram mic. Aveam vreo 10-11 ani și cântam prin casă imnul lor...

– Al cui?

– Al magazinului.

– Îl mai țineți minte?

– Cum să nu:

Aleargă fiecare

Astăzi cu mic și mare

De peste cinci decenii

Întruna cetățenii

Convinși cu prisosință

Că orișice dorință

Se poate satisface

Cu cinste drag și pace

Cu mărfuri minunate

¹³ Theodor Athanasiu (1856-1925), mare negustor, proprietar al magazinului „La Vulturul de mare cu peștele-n ghiare”.

Și toate garantate!
Cu auto și faitoane
Vin doamne la șifoane
Și domnii la zefiruri
Nenumărate șiruri
Și fără marafeturi
Se smulg multe pânzeturi
Iar multe din cucoane
Cumpără și crepoane
Prosoape și șervete
Mai simple sau cochete
Și orice gospodină
Ce vrea o marfă fină
Aleargă fiecare
Astăzi cu mic și mare
La al nostru magazin
Oricând noi vă poftim
La Vulturul de mare
Cu peștele în ghiare.

– Pe bunicul dumneavoastră cum îl chema?

– Pe bunicul?

– Da.

– Tot Mitică. Dimitrie, ca pe tata.

– L-ați cunoscut?

– Nu, a murit cu mult înainte de a mă naște eu.

Doar pe bunica am cunoscut-o, ea a murit când aveam eu vreo 9 ani.

Ei, și în tinerețe, bunicii mei, având mulți bani, l-au trimis pe tata la studii, la Geneva, la Grande École d'Économie. Acolo și-a definitivat tata studiile superioare de înalt funcționar. Ei, și acolo, pe când era student, împreună cu câțiva amici de-ai

lui, tot români, având parale, își făcuseră un obicei: din două-n două săptămâni mergeau la Paris, unde se deschisese „Cabaret Roumain”, o cârciumioară ținută de un fost acționar plecat de la *Casa Capșa*. Mergeau acolo, că era plini de români, și se simțeau ca acasă: mâncau sărmăluțe-n foi de viță, ciorbă de perișoare, mititei, mămăligă, pastramă în timp ce, printre mese, lăutarii țigani le cântau la ureche muzică de petrecere. Acolo a întâlnit-o pe mama, Dumnezeu s-o odihnească.

– Cum o chema pe mama dumneavoastră?

– Elena o chema, dar toată lumea îi spunea Renée.

Elena Mărcuș.

– Cum de se afla la Paris atunci?

– Mama provenea dintr-o familie de austrieci din Ardealul de Nord. Tot oameni cu parale. Părinții ei au dat-o la studii, la Paris, unde a urmat cursuri de pian la École normale de musique de Paris „Alfred Cortot”. Și, în timpul liber, frecventa și ea, împreună cu colegile ei românce, cârciumioara aia. Așa s-a cunoscut cu tata.

– În cartea ce vă este dedicată, volumul tipărit acum câțiva ani¹⁴, spuneți:

„De la tata am moștenit oroarea de tot ce e difuz, amorf și grandoman, de la mama am deprins din prima copilărie limba lui Montaigne și Descartes. La coborârea nopții, cu vălurile ei cele mai ușoare – prin care se deslușea silueta caselor de peste drum și zarea ce se scufunda pe nesimțite într-un

---

¹⁴ George Sbârcea, *Viața și cântecele lui Gică Petrescu. Că doar n-o să trăiesc cât lumea...*, editura Viitorul Românesc, București, 1993.

întineric violet – mama mă vrăjea cu basme și povești în limba franceză.

Păstrez până azi, în jungla amintirilor, murmurul vocii mamei, a cărei blândețe năpădea totul în jur. La pian cânta piese scurte, melodioase, mereu seducătoare, mereu emoționante, cu o uimitoare precizie a detaliilor, ceea ce am înțeles abia mai târziu: avea parcă ascuns în fiecare deget câte un mic meșter, zece meșteri mici.

Cum făceau minunea?

Erau împreună, și asta le dădea aripi pentru zborul pe clape.

Când unul din degete obosea, îi lua locul următorul, apoi vecinul, și tot așa, încât era o veșnică mișcare în mâinile acelea, ca într-un stup. Separat, fiecare deget al ei era stingher, neputincios, ca împreună să înfiripe minunea.

Mama prefera ritmurile mozartiene, străvezii, diafane, dantelate, piesele melodioase și insinuante: fiecare din ele părea un gând, o meditație, un simplu și cuceritor monolog.

Mic, dolofan, cufundat într-un fotoliu de catifea, mă scăldam în sunetele limpezi și transparente ale pianului, în mirosul salcânilor năvălind pe fereastra deschisă până târziu, când luna urca încet peste acoperișul clădirilor din jur, proiectând pe dușumea o pată argintie: în cercul ei luminos fremăta frunzișul de la fereastră. Când muzica amuțea, ascultam glasurile acelea tainice de care e plină tăcerea. Urzeam în gând povești cu zâne cântând din liră, cum văzusem câteva într-una din cărțile bibliotecii părinților.